

PÉCSI EGYHÁZMEGYE

A PÉCSI EGYHÁZMEGYE
PEDAGÓGIAI FOLYÓIRATA
VII. évfolyam 3. szám

FIGYELJ RÁM!

A TARTALOMBÓL

DIÓÜNNEP

ŐSZI PROGRAMOK

**A HATÉKONY TANULÁS
RECEPTJE**

KIRÁNDULÁSOK

A TEREMTÉS HETE

**ÓVODA ÉS ISKOLA
KAPCSOLATA**

Szerzőink:

HECKER HENRIETTA

Magyar Nemzeti Levéltár, levéltár-pedagógus

HELSTÁB ÁKOS

Szent Mór Iskolaközpont, tanár

HERNESZ BARBARA

Szent Mór Iskolaközpont Szent Mór Katolikus Tagóvodája, óvodapedagógus

HESSZENBERGER SZILVIA

Park Utcai Katolikus Általános Iskola és Óvoda Tagóvodája, gyógypedagógus

KIRÁLY PÉTER

Néri Szent Fülöp Katolikus Általános Iskola és Óvoda, intézményvezető

KIRÁLYNÉ LUKÁCS GYÖNGYI

Dombóvári Árpád-házi Szent Erzsébet Katolikus Óvoda, óvodapedagógus

KOLLER MELINDA

Szent József Iskolaközpont Szent Rita Katolikus Tagóvodája, óvodapedagógus

TÓTH ILDIKÓ

Néri Szent Fülöp Katolikus Általános Iskola és Óvoda Néri Szent Fülöp Tagóvodája, tagintézményvezető

Tartalom:

HIT-ÉLET	5
EGYMILLIÓ GYERMEK A BÉKÉÉRT	6
TUDÁS-MŰHELY	8
RECEPT A HATÉKONY TANULÁSHOZ	9
DIÓÜNNEP A PARK UTCAI KATOLIKUS ÓVODÁBAN	15
AZ ÓVODA ÉS AZ ISKOLA KAPCSOLATA A NÉRIBEN	19
MENNYIT DOLGOZUNK EGY ÉVBEN?	21
EMBER-KÉP	26
VIDÁM ŐSZI PROGRAMOK A SZENT MÓR ÓVODÁBAN	27
A TEREMTÉS HETE	31
A SZENT RITA KATOLIKUS ÓVODA KIRÁNDULÁSA	36

Szerkesztői előszó:

Nagyszüleim, dédszüleim élete jár az eszemben, átéltek két világháborút, voltak veszteségeik, de éltek, megtanultak együtt élni velük. Az életüknek ritmusa volt, kilégzés-belégzés, munka-pihenés, hétköznapi-ünnepek, születés-halál, béke-háború(ság), ültetés-betakarítás, útnak indulás-megérkezés.

Minden, amiről meséltek, ebben a ritmusban zajlott, a természetességben, a kapott sors elfogadásában.

Hogyha adnak, fogadd el, hogyha ütnek, szaladj el.

Volt hitük, de nem hitték, hogy Isten minden kérésüket meghallgatja. A rosszat Isten büntetésének tudták. Összefogtak, képesek voltak egy célért küzdeni, alakították a világukat legjobb tudásuk szerint, hogy a gyerekeiknek, unokáiknak jobb legyen.

Ma az általuk megteremtett keretek között élhetünk, ritmusunkat veszítve, de keresve.

Kapkodunk levegő után vagy visszatartjuk lélegzetünket.

Túlzásba visszük a munkát, s pihenésnek címkézett luxusban pihenjük ki.

A hétköznapi napokban megfeszítve készülünk az ünnepekre, amelyeket a kimerültségtől nem tudunk élvezni.

Keressük a békét, imádkozunk érte, de a hétköznapi napok háborúiban életre szóló sebeket szerzünk, melyek nem gyógyulnak, s nem tudjuk felmérni, hogy csak a csatáinkat veszítettük-e el vagy már az egész háborút.

Tudunk vetni, de nem merünk aratni, babérokat sem, hátha megszólhatnak. Ha mégis sikerül a betakarítás, a gyümölcsöket gyanakodva nézzük, vajon nem férgesek-e.

Útnak indulunk, de sosem érünk célba.

Összefogódzunk, de könnyen szétszakadunk.

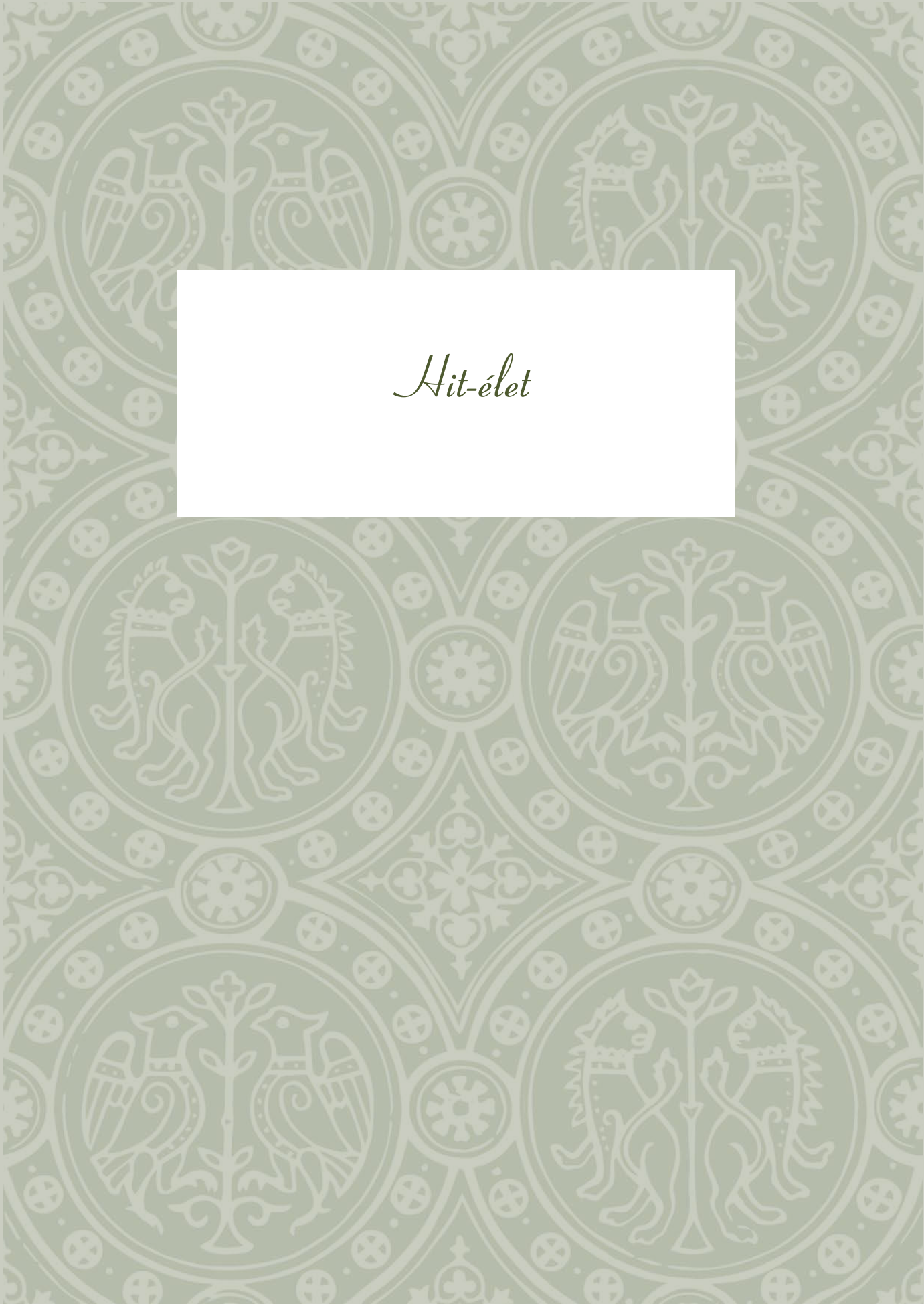
Nem gondolunk az unokáinkra, gyermekeinkre hagyott világra.

Keressük a ritmust, de mindig elvétjük.

Egyetlen bizodalunk a hit: nem Isten akarja, sőt, Isten nem is engedi meg a rosszat. De fel tudja használni. Mert ő a görbe utat is kiegyenesíti.

Kilégzés, belégzés. Kilégzés, belégzés. Kilégzés, belégzés.

Legyen meg az ő akarata.

Hit-élet

Az „Egymillió gyermek imádkozza a rózsafüzért” elnevezésű kezdeményezéshez csatlakozva október 18-án, magyarországi idő szerint 9 órakor világszerte gyermekek imádkoznak fél órán át a békéért és az egységért. Egyházmegyénkben is sokan csatlakoztak az imalánchoz.

A kezdeményezés keresztény közösségektől Venezuelából indult: miközben 2005 nyarán gyermekek közösen imádkozták a rózsafüzért, a mellettük lévő asszonyok kézzelfoghatóan érezték a Szűzanya jelenlétét. Napjainkra nemcsak Dél-Amerikában, hanem szerte a világon elterjedt ez az októberi rózsafüzér ima.

Kiinduló gondolata az a Szent Pio atyától származó gondolat, hogy „ha egymillió gyermek imádkozza a rózsafüzért, akkor a világ meg fog változni”.

A Magyar Katolikus Püspöki Konferencia megbízásából az Országos Lelkipásztori Intézet hívta a gyermekeket – és ezért kérte a hitoktatókat, szülőket, pedagógusokat –, hogy közösen imádkozzák a rózsafüzért a világ békéjéért október 18-án 9 órától.

Ez az alkalom ebben a formájában kiemelt hangsúlyt adott a rózsafüzér hónapjának.

forrás: Magyar Kurir

Mária, Édesanyám,
örömteli szívveljövök ma Hozzád,
hogy egészen Neked ajándékozzam
aszívemet.
Neked adok mindent, amim van, és
amit
teszek, az egész életemet.
Tehozzád akarok hozni mindenkit,
akit a szívemben hordozok:
a szüleimet, testvéreimet, minden
barátomat,
de azokat is, akik megbántottak.
Légy Te a mi Édesanyánk,
oltalmaz és áldj meg minket.
Mint gyermeked, Édesanyámként
akarok szeretni és hűségesen imádkozni.
Minden nap gondolni akarok arra, hogy
a Tiéd vagyok.
Édesanyám, a Tiéd vagyok, most és
mindörökre.
Általad, és Veled akarok mindörökre
egészen
Jézusé lenni.
Ámen.

Judás-műhely

*Recept a hatékony tanításhoz
Hogyan motiváljuk a megváltozott világban?*

HELSTÁB ÁKOS

A nyolcosztályos gimnáziumi rendszer kétségtelenül alkalmas arra, hogy az ember végigvezessen olyan folyamatokat, mint a tanítási módszerek hatékonysága. Én még abban a rendszerben nőttem fel, amikor az egyetemen a frontális módszereken kívül semmit nem tanultunk. Ennek hatékonyságát pedig senki sem kérdőjelezte meg, pedig már több, mint egy évszázados tapasztalat áll a hátunk mögött. Valójában abban a szigorú, a mai világnál jóval fegyelmezettebb világban a lényegesen kisebb tananyagokkal még működött is. A világ azonban jócskán megváltozott. Digitális készülékek használatától „bedrogozott” tanulók figyelmét kellene felkeltenünk, akik a közösségi médiában élnek, ott kommunikálnak, ott motiválódnak. Talán ijesztő a hasonlat, de olyan, mintha részegeknek szeretnénk tudást átadni. Az a néhány józan diák, akit még nem ragadott magával a digitális világ, akik még eléggé megfelelési kényszeresek ahhoz, hogy végig üljék a napot, többnyire lány. Agyi felépítésük más, ezért nem tölti el akkora örömmel őket a monoton egy irányba való fókuszálás, a digitális játékok világa. Az mindjárt más, mikor már kommunikálhatnak – akár több csatornán egyszerre. – Ott indul számukra a kiteljesedés.

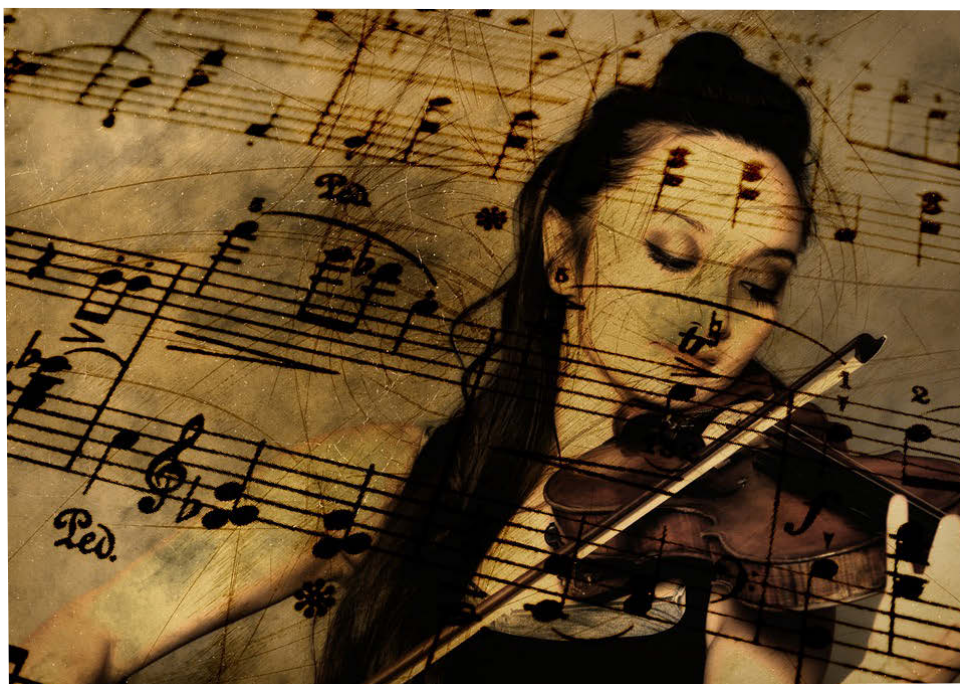
Házirendünk így egyfajta elvonókúraként működhetne, de sem tanár, sem szülő nem képes folyamatosan a gyermeke sarkában lenni. Ideig-óráig megmagyarázhatjuk, hogy miért nem veszünk neki okostelefont, de akkor használja a barátaiét, osztálytársaiét, és a gondolata mégis csak a körül forog. Olyan érzése lesz, mintha kimaradna, lemaradna valamiről. Állandóan arra fog vágyni. Ezzel párhuzamosan a tanóráinkon kevés sikerélményt tudunk nekik nyújtani. Néha-néha felszólítjuk őket, de minél nagyobb egy osztály, annál kevesebbszer. A tanmenetek és az általunk felállított lécek többnyire túl magasak. Egy osztályban akad két-három kitűnő, akikre büszkék vagyunk, de a többi elbukik ezen a próbán. Olyan érzése lesz, mintha selejt lenne, és ezt és nem képes feldolgozni. Lázas, tiltakozik, mérges, zaklatott, feszült. Ahogy jutnak felfelé az érettségi irányába, egyre magasabbak a lécek. Az idő pedig sürgető, nincs idő elég próbálkozásra. Aki leverte, hát leverte. Hiába szorgalmas, hiába tehetséges az élet bizonyos területein, mégis csak selejt. Olyasmivel, hogy egyéni tempó, nincs idő

foglalkozni. A tanmenet, a tananyag hajt. Már a tanár is legyint: nem baj, ha csak hármásra tudtad. Az mégis jobb az egyesnél. Mehetünk tovább. Mennünk kell tovább.

Beszélünk a pedagógus kiégésről, de kiégnek a diákok is. Egy idő után feladják. Belátják, hogy nincs értelme küzdeni. A lécek már túl magasak. A tanárok ugyan úgy gondolják, hogy a lécek jó helyen vannak, hiszen egypárnak mégis csak sikerül. Akkor pedig nem teljesíthetetlen. Hány gyerekről is beszélünk? Akik pedig elbuknak, eleinte motiválatlansággal, befelé fordulással vagy agresszióval válaszolnak. Egyre inkább szétnyílik az olló.

Egy nyolc éves periódus alatt az ember nagyon tisztán látja, hogy milyen rossz hatékonysággal jegyzünk meg dolgokat. A biológia órán ötödikben tanult fogalmakra már hetedikben sem emlékszük, tizedikben pedig sokszor emléknymok sincsenek. Agyunk ugyanis úgy van felépítve, hogy hatékonyan felejt. Nem azért, mert nem tudnánk tárolni az információkat, mert betelt valamiféle memória tár, inkább azért mert az előhívásra használható idegpályákat már nem használjuk. Semmi okunk nincs rá, hogy számunkra érdektelen információkon forgassuk az agyunkat. Ez a szervünk az aktuális problémákra fókuszál, amire pedig nincs szüksége ott leépít, azaz felejt. A legtöbb diák képes rá, hogy egy témazáróra több-kevesebb információt megtanuljon. Ám mivel a továbbiakban ezek a tudáselemek már nem képezik a hétköznapi életének részét, haszontalan-ná, érdektelenné válnak. A felejtés ilyenkor garantált. Viszonylag gyorsan és hatékonyan működik az egészséges agyban.

Vannak azonban helyzetek, amikor arra döbbenünk rá, hogy szeretnénk felejtetni, ám mégsem sikerül. Ezek azok a szituációk, melyekben erős érzelmi töltettel voltunk jelen. Ezeket persze csak akkor szeretnénk felejtetni, ha negatívan érintettek bennünket. Az élmények tehát – legyenek jók, vagy rosszak – hosszú távon maradnak meg, ha akarjuk, ha nem. Minél nagyobb az élmény, minél mélyebben érinti a személyiséget, annál inkább megmarad. Azt is megfigyelhetjük, hogy a legmélyebb élmények személyekhez kapcsolhatók. Szülőkhöz, rokonokhoz, barátokhoz. Minél szorosabb a személyes kapcsolat, az érzelmi érintettség annál biztosabb, az emlék annál stabilabban marad meg a hosszú távú memóriában.

A digitális világ nem képes ilyen mély nyomokat hagyni. Megsértődhet valaki az okostelefonjára, mert legyőzte sakkban, de attól ez még nem olyan személyes, mintha élő embertől kapott volna ki. Megérinthesse valakit egy jó film vagy egy zene, amit a számítógépen látott, vagy hallott, de ez nem jelent személyes érintettséget. Nem fogunk számítógépes programokkal barátkozni akkor sem, ha a digitális beszélgetőpartnerre akadunk egy webshopban, amely képes néhány feltett kérdésünkre válaszolni.

Ideg- és hormonrendszerünk itt mutat számunkra egy fogódzót, amibe lehetne kapaszkodni. A gépek itt nem versenyezhetnek velünk. Nem képesek az emberi kapcsolatok kialakítására. Ha lesz is ilyen a jövőben, akkor még nagyon messze vagyunk attól. A tanításban és nevelésben az ember nem helyettesíthető. Semmi sincs olyan motiváló, – vagy demotiváló – mint maga az ember. Ez az a terület, ahol végre versenyezhetünk a gépekkel. Képesek vagyunk vágyakat ültetni, képesek vagyunk úgy motiválni, ahogy az eszközeink nem. Képesek vagyunk arra, hogy értékesnek tekintsünk a másokra és ez a személyiséget olyan mértékben erősíti, támogatja, amihez fogható sikerélményt semmilyen számítógépes program nem tud adni.

A hatékony tudásátadásnak tehát van receptje. A hozzávalók a következők:

- Személyes kapcsolatok, kötődés
- Élményközpontú tanítás
- Személyre szabott idő, gyakorlási lehetőség
- Motiváló tananyag, ami vagy hasznos, vagy érdekes, vagy izgalmas
- Sikerélmény

Nézzük végig, hogy milyen nehézségei vannak ennek a receptnek:

SZEMÉLYES KAPCSOLATOK:

Felépítettünk egy bizalmatlanságra épülő rendszert, ami lusta, kezelhetetlen, fegyelmezetlen embernek állítja be a diákokat, akik az életükkel semmit sem akarnak kezdeni. Úgy tekintjük őket,

mint akik majd főnökök szeretnének lenni sok keresettel és kevés munkával. Valójában sokszor a rendszer ölte ki belőlük a kíváncsiságot, a belső motivációt, a vágyakat, a kedvet és az örömet, ami elvezethette volna őket ahhoz, hogy mesterei legyenek valamilyen szakmának. Ezek nélkül aztán valóban lusta, kezelhetetlen és fegyelmezetlen emberekké válnak, akiket már semmi sem motivál, hiszen semmiben nem volt sikerélményük. Személyes kapcsolatainkban vissza kellene építeni magunkban a bizalmat. Hiszen minden ember keresi a kiteljesedést, az Istentől kapott küldetést.

Az iskolába lépő gyermek kíváncsi. Szomjazza a tudást, fejlődni szeretne. Minden ízében érzi, hogy a tudás kincs, a tudás hatalom. Egészen addig, amíg nem tömik. Az alapismeretek elsajátításán túl a fűszer minden, ami élmény, minden, ami mozgás, művészet, minden, ami érdekes, izgalmas, sőt talán hasznos is. A rendszer paradoxonjai a kötelező élmény, az átugorhatatlanul magas lécek, az unalmas és monoton gyakorlás, a haszontalan tananyagok. Ezek a motiváció gyilkosai. Az élmények lehetnének választhatók, a lécek lehetnének személyre szabhatók és a monoton gyakorlás fakadhatna belső motivációból. Mert azt a felnőtt is tudja, hogy a tudásért meg kell küzdeni. Sok idő, energia, verejték, míg az ember egyik szintről a másikra lép. Ám ez lehet kín és lehet flow is.

A küldetésünket, a mintáinkat szinte tudattalanul szívjuk magunkba azokból az emberekből, akik körülöttünk vannak. Az egész gyermekkorunk erről szól. Emberek határozzák meg azt az identitást, küldetést, ami kinyílik számunkra. Olyan élmények, tapasztalatok, sikerek, amiket valaki más társaságában éltünk át.

A küldetések nélküli fiatalok tele vannak negatív élményekkel, kudarcokkal, amiket valakin keresztül éltek át. Nem az élettelen körülményeink határozzák meg ezeket. Giacomo Rizzollatti kutatásai óta tudjuk, hogy tükörneuronokkal képezzük le a körülöttünk zajló világot. A körülöttünk levő embereket tükrözzük tovább magunkban. Ebből érthetjük meg azt a mérhetetlen felelősséget, ami minket felnőtteket terhel a gyermekek felé.

ÉLMÉNYKÖZPONTÚ TANÍTÁS:

Ha a tudást élménnyel fűszerezve adjuk át, akkor arra idő kell. Ugyanúgy, ahogy az ismétléshez is. Ha túl sok a tudásanyag, akkor a fűszer elvész rajta, nem ad ízt neki, nem válik motiválóvá. Élvezhetetlenné válik a tanítás. Ha túl sok a tudásanyag, kevesebb idő jut az ismétlésre, gyakorlásra, ezért csak rövidtávon marad meg. A befektetett energia elvész a felejtés bugyraiban. Csak a keserű íz marad a szájban, a tanulás utálata.

El kell döntenünk, hogy mit szeretnénk. Ha sikerül magas óraszámmal megtámogatni egy tantárgyat, akkor lehetővé válik a megfelelő élmény, vagy ismétlés. Ezt azonban nem tehetjük meg minden tantárggyal. A mindennapos testnevelés mellé már itt-ott bekerült a mindennapos nyelv, gondolkodunk a mindennapos éneken, aztán jöhet majd a mindennapos „pszichológus”, mert a gyerekek mindenre lesz ideje, csak játszani nem. Valóban napi hat-hét órát kell a padban ülnie egy 6-10 éves gyereknek? Utána pedig két-három órát gyakorolni a napköziben, tanulni otthon? Hát én nem szeretnék most gyerek lenni. Talán itt lenne az ideje ledönteni a tananyag-bálványt

és felépíteni helyette valami olyasmit, ami tényleg támogatja gyermekeink jövőjét. Valahogy úgy tűnik, mintha egy racionálisan felépített rendszert szeretnénk működtetni, holott tudjuk, hogy az ember nem működik racionálisan. Érzelmi alapon működünk. Így van az agyunk berendezkedve. Az érzelmeket pedig csak az élmény szólítja meg. Csak az válik a belső motiváció forrásává. Értékátadás pedig csak személyes érzelmi kapcsolódással történik.

SZEMÉLYRE SZABOTT IDŐ, GYAKORLÁSI LEHETŐSÉG:

Az uniformizált oktatási rendszer valószínűleg arra épít, hogy genetikai állományunk 99,9 %-ban megegyező, tehát matematikailag mindenki egyforma. Ebből kiindulva mindenki egyforma készségekkel, lehetőségekkel rendelkezik. Csak jelezni szeretném, hogy az a 0,1 % még mindig több ezer gén. Nem tudok pontos számot mondani, de akkor is hihetetlenül nagy az eltérés. Ha csak a fiúk és lányok agyának felépítésére gondolok, akkor máris egészen más gondolkodásmód, egészen más érdeklődés, más kommunikáció jellemzi őket. Nincs tanár, aki ezt a nyelvet úgy tudná beszélni, hogy külön elmagyarázza a fiúknak, külön a lányoknak, mert máshogy gondolkodnak. Itt a szocializációról még nem is beszéltünk. Szinte minden család más szocializációs gyökerekkel rendelkezik, ezért más értékek hangsúlyosak, míg más értékek nem. Még, ha a genetikai különbségeket nem nézzük, akkor is figyelembe kellene vennünk a szocializációs különbségeket, ami már valójában epigenetikai tényező.

Ugyanúgy tanítani ugyanazt a tananyagot ugyanannyi idő alatt olyan nagy hibalehetőség, ami biztosan elvezet a kudarchoz. Már pedig a legtöbb tanár nem tud differenciálni ilyen szinten. Legalábbis akkor nem, ha frontális tanításban gondolkodunk. Abban a pillanatban ugyanis, amikor a tanár képes facilitátor szerepbe kerülni ez a probléma megoldódik. Ez azonban olyan gondolkodásmód, amire nem készítették fel bennünket. Ezt újra tanulni kell.

MOTIVÁLÓ TANANYAG, AMI VAGY HASZNOS, VAGY ÉRDEKES, VAGY IZGALMAS:

Az új NAT-ban már látom a törekvést a gyakorlat felé való elmozdulásra. A folyamat tehát már elindult egy jó irányba, azonban a legtöbb tanár továbbra is a tananyag körül forog, hiszen az érettségre azt meg kell tanítani. Ezért aztán maradnak a tankönyvekben a régi, jól bevált, de a hétköznapi életben néha használhatatlan tudástartalmak. Valójában azon kellene elgondolkodni, hogy az érettségi követelmény mennyire készít fel az életre. Amíg ebben nem történik változás, addig a tanároknak meg van kötve a keze. Legalábbis a gimnáziumban. Ott sem tanítunk azonban csak érettségi tantárgyakat. Az érettségihez csak választható tantárgyak keretein belül lehetnének bátrabbak a hasznos, érdekes, vagy izgalmas tudástartalmak átadásával kapcsolatban. Az általános iskolák felső tagozatán lenne igazán fontos a pályaorientáció. A belső motiválás és a vágyak ültetése sokkal fontosabb lenne, mint bármilyen tananyag. Mert hiába ír valaki ötös témazárót, ha két hét múlva már el is felejtí. Nem azért mert ostoba, hanem mert egészségesen működik az agya. Amivel nem foglalkozik, azzal nem terheli a memóriát.

Azt látjuk, hogy alsó tagozaton sokat gyakorolt írás, olvasás, számolás- nagyon jó hatékonysággal támogatja a felső tagozat munkáját. Az azonban, hogy túl magas az óraszám, túl sokat kell a pad-

ban ülni, az különösen a fiúknak szenvedés.

Az elit egyetemek gyakorlatának része a közösségteremtés klubok létrehozásával. Ez olyan belső motivációs húzó erő, amit minden intézmény meglovagolhatna még akkor is, ha csak szakkörnek nevezzük. Az már akkor is egy tagság, egy kötődés, egy hovatartozás, ami erősít, támogat, motivál. Annál inkább, minél kevésbé kötelező.

SIKERÉLMÉNY:

Ezen a területen közös versenypályán vagyunk a digitális eszközeinkkel. Ilyenkor ugyanis többek között dopamin termelődik. Egy számítógépes játék használata közben sokszorosa annak, amit emberi kapcsolataink közben meg tudunk élni. Mégsem engedhetjük el ezt a területet. Az énkép fejlődésének legfontosabb része a valós életben – és nem a digitális világban – megélt siker. Annak átélése, hogy elég jó vagyok, elég ügyes vagyok, elég kitartó vagyok, sikerült megcsinálnom, el tudtam érni, nagyon-nagyon fontos. Máshogy működik a valós életben nemcsak az idegrendszer, hanem még a hormonrendszer szintjén is. Ha ezt nem tudjuk biztosítani, akkor a „nem elég jó” szintjén rekedt diák megpróbál még több sikerélményhez jutni a digitális világban, vagy olyan társaságban, ami ezt megadja neki.

TEENDŐK

Még, ha reménytelennek is tűnik igazán hatékonyan tanítani, tanulni a jelenlegi keretek között, az a feladatunk, hogy ennek a feltételeit megteremtsük. Valójában már az sem mindegy, hogy nagyon rossz, vagy csak rossz hatékonysággal tanítunk. Kis lépésekkel juthatunk el a jó irányába, míg mi magunk pedagógusok is tanulunk, alkalmazkodunk a megváltozott világ kihívásaihoz. A receptet tudjuk.

Addig kell próbálkoznunk a főzéssel, míg igazán ízletes nem lesz a leves!

Dióünnep a Park Utcai Katolikus Óvodában

HESSZENBERGER SZILVIA

A népi hagyomány olyan kapu, melyen keresztül eleven kapcsolatba lehet kerülni az emberiség sok évezredes kulturális örökségével. A magyar népi hagyomány – hasonlóan más népek kultúrájához – hosszú évszázadok alatt letisztult tudást őriz az ember és a körülötte lévő világ viszonyáról. Ez az, ami segítette elődjainket abban, hogy elhelyezzék magukat a világban, ráhangolódjanak, beilleszkedjenek annak rendjébe, képesek legyenek az emberi élet jelentős fordulópontjainak átélésére. A hagyomány csomópontjai az ünnepek: olyan közösségi összejövetelek, amelyeknek tartalma túlmutat a közösség keretein, a világ rendjéhez kapcsolja annak tagjait. Az ünnep rendjét követve és átélve az egyes ember tevékeny részesévé válik a sok évszázad alatt felhalmozódott kollektív tudásnak, tapasztalatnak. A régi jeles napok mára leginkább mint keresztény egyházi ünnepek maradtak fenn.

A hagyomány három vonatkozását tartjuk különösen fontosnak:

1. Segítséget nyújt abban, hogy elhelyezzük magunkat a világban, ráhangolódjunk a természet változásaira. A népi ünnepkör a természet járását követi: a természetben zajló folyamatokat fogalmazza meg és teszi szimbolikusan is átélhetővé az ember számára.
2. Eligazít egyéni életünkben. Az évről évre ismétlődő ünnepkör az emberi élet lineáris rendjében jeleníti meg a ciklikusságot. A jeles napoknak ez a visszatérése ritmust és biztonságos keretet ad az ember életének.
3. Megtanít arra, hogy mindezeket az élményeket hogyan élhetjük át bizonyos rítusokban, vagyis megtanít ünnepelni.

A közösségben átélt népi ünnepek segítik abban a gyerekeket, hogy utat találjanak saját gyökereikhez, megérezzék, milyen szűkebb és tágabb közösséghez tartoznak, jobban el tudják helyezni magukat a világban. Ez egyrészt hozzájárul egy stabilabb énkép, a valósághoz való harmonikusabb viszony kialakulásához, másrészt pedig a csoporthoz való tartozás tudata elfogadóbbá teszi a gyerekeket más

csoportok értékeivel szemben is. A gyerekkori találkozás a hagyományos ünnepekkel, fontos hatással lehet az ünneplés képességének kialakulására is. A gyerekeknek még természetes kívánságuk, hogy felszabadultan, teljes lényükkel részt vegyenek abban, amit csinálnak: ünneplésben, mulatságban, játékban. Ha ez az átélt ünneplés a kisgyerek számára szokássá válik és tudatosul, remény lehet arra, hogy értelmileg és érzelmileg felnőve sem veszíti el ezt a képességét.

A hagyományápolás fő feladata a szellemi örökség feltárása és továbbadása. A jeles napok és a hozzá kapcsolódó népszokások megismertetése a gyermekek korának megfelelően az óvodai életbe is beépíthető. Sok lehetőség van arra, hogy a népi kultúra gazdagságából válogassunk és azokat az óvodai nevelésbe beillesszük.

A népköltészeti alkotások mellett a népi játékok felelevenítése, a természetes anyagok értékeinek felismerése, a hozzá kapcsolódó régi kismesterségek technikájának bemutatása, életkorhoz igazodóan gyakorlati felhasználása, az ember és a természet szorosabb kapcsolatának kialakítása, a természet változásának folyamatos megfigyelése, tapasztalatok levonása mind-mind hagyományőrző feladat. A mindennapi élet hagyományőrző tevékenységeit a jeles napok megünneplése egészíti ki, teszi a gyerekek számára élménydússá.

A gyerekek alapvető tevékenysége a játék. Ezt gazdagítják ezek a tevékenységek is. A játékhoz kapcsolódó sokféle tevékenységrendszer – dramatizálások, dalos játékok, manipulatív cselekvése – mind értelmi mind érzelmi gondolatvilágukat gazdagítják.

Óvodánkban a tervező munka során a gyermekek tevékenységeit az évszakok és a hozzá tartozó ünnepkörök, jeles napok köré szervezzük. Ősszel megismerkedünk az óvoda szűkebb, tágabb környezetével. Gyönyörködünk az őszi táj szépségében, megfigyeljük a természet változásait, terményeket, faleveleket gyűjtünk, őszi gyümölcsöket, zöldségeket kóstolunk, kukoricát morzsolunk, diót verünk. Ezekben a hetekben minden az őről szól. Az óvoda udvara, környéke, a séták, a kirándulások, jó lehetőséget adnak a természet, a környezet megszerettetésére.

Évről-évre visszatérő hagyományőrző az óvodában a dióünnep. Az ünnep apropóját az udvarunkban álló két öreg diófa adta. A dióverés hagyományának felidézése, átélése komplex tevékenységek során történik, melyek ünnepnapokká válnak a csoportok életében. Az évek során kialakult szokások rendszere színesíti ilyenkor hétköznapijainkat. Még a dióprojekt előtt megfigyeljük a diófákat az udvarban, összeszedjük, gyűjtjük a lepottyant diókat. A két hétből álló projektünk mindig a dióveréssel veszi kezdetét. Ilyenkor az egész óvoda tevékenyen kiveszi részét a munkából. Hosszú botokkal leverjük a diót az ágakról, a csoportok pedig összeszedik a lehullott diókat. Az összegyűjtött diókat ezután feltörjük, majd megpucoljuk a gyerekekkel. Pucolás közben, mint régen is tették munka közben, meséket mesélünk. Ezután a dió egy részét ledaráljuk, másik részéből mézes diót készítünk. A dióhéjból különböző kézműves dolgok, hangkeltő eszközök készülnek. A darált dióból mindegyik csoport süteményt készít. A projekt tetőpontja a közös

ünneplés. Ezen a napon az intézmény nyugdíjas kollégái is ellátogatnak az óvodába. A kialakult járványhelyzet miatt az idei évben a nyugdíjasokkal közös ünnepség sajnos elmaradt. A nagycsoportos gyermekek minden évben műsorral készülnek, illetve egy kicsi 'diós' ajándékot készítenek a kiscsoportosoknak. A közös ünnepséget a diós süti elfogyasztása zárja. A két hét alatt a gyermekek sok élménnyel gazdagodtak, tevékenységekbe ágyazva, játékos tapasztalatszerzések során készségeket, jártasságokat szereztek, melyek által fejlődött értelmi és érzelmi világuk.

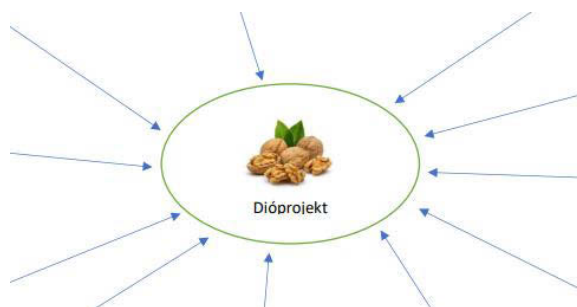
Irodalom:

DOMJÁN ZSÓFIA: FÜLELŐS KALANDOK.
NOVUM KÖNYVKLUB KFT. 2019
DÖMÖTÖR TEKLA: MAGYAR NÉPSZOKÁSOK.
GYOMAENDRŐD: CORVINA KIADÓ, 1983
GERZANICS MAGDOLNA, KOVÁCS ISTVÁNNÉ:
ÜNNEPEINK. BUDAPEST: PETIT REAL, 1999
KÓSA CSABA: ESZTENDŐ, TE VÍGSÁGSZERZŐ.
BUDAPEST: MÓRA FERENC KÖNYVKIADÓ,
2000
TÁTRAI ZSUZSANNA, KARÁCSONY MOLNÁR
ERIKA: JELES NAPOK, ÜNNEPI SZOKÁSOK.
BUDAPEST: MEZŐGAZDA KIADÓ, 2006
NÉPHAGYOMÁNYŐRZŐ ÓVODAI PROGRAM
NÉPHAGYOMÁNYŐRZŐ20ÓV.20PROG.
2030000994.PDF LETÖLTÉS IDEJE 2021.
10. 29.

Melléklet 1.:

Gyűjtemény a dió téma feldolgozási lehetőségeiről különböző kompetenciaterületeken.
Összeállította az óvoda nevelőtestülete.

Melléklet 2.:

Hessenberger Szilvia játékos fejlesztő feladatai:

Fülelő játék

(akusztikus figyelem fejlesztő, emlékezet fejlesztő és nyelvi készséget fejlesztő feladatok)

Az óvoda és iskola kapcsolata a Néri Szent Fülöp Katolikus Általános Iskola és Óvodában

KIRÁLY PÉTER

TÓTH ILDIKÓ

2019. augusztus elsejével új intézményvezető és tagintézmény-vezető kezdte meg tevékenységét a Néri Szent Fülöp Katolikus Általános Iskola és Óvodában. A két vezető programjában kiemelkedő helyen szerepel az óvoda és az általános iskola kapcsolatának erősítése és javítása.

ÓVODA-ISKOLA ÁTMENET:

Az óvoda-iskola átmenet segítésére minden év szeptember első hetében az egykori nagycsoportosok óvodapedagógusa az iskolában tölti a kis elsősökkel az első tanórákat, ezzel megkönnyítve a gyermekek beilleszkedését az iskolai mindennapokba. Novemberben újból meglátogatják az óvodapedagógusok az első osztályosokat, ezáltal megbizonyosodhatnak a tanítási órán a tanulók ügyességéről. Advent időszakában az elsősök látogatnak vissza az óvodába, rövid műsorral kedveskednek a kicsi óvodásoknak és az óvodai dolgozóknak. A tavaszi időszakban a leendő osztálytanító és az intézményvezető több alkalommal hospitálnak az iskolába készülő óvodásoknál. Ennek célja, hogy megismerkedjenek a gyerekekkel. A tanítók nyolc alkalommal tartanak a leendő elsősöknek játékos foglalkozásokat az iskolában. Itt lehetőség nyílik arra, hogy megismerjék a tanítókat és az iskola helyiségeit. A beiratkozási időszak előtt az intézmény vezetője és a leendő első osztályos tanító bemutatják a szülőknek az intézmény arculatát, az ott folyó munkát, az éves programokat. A Néri Szent Fülöp Katolikus Általános Iskola és Óvoda épületében működő Symphonia Alapfokú Művészeti Iskoláról is tájékoztatást kaphatnak az érdeklődők. A nyílt napon bepillantást nyerhetnek a szülők gyermekük leendő tanítójának mindennapi munkájába. Egyúttal alkalmuk nyílik arra is, hogy feltegyék a beiskolázással és az iskolával kapcsolatos kérdéseiket.

A programnak köszönhetően a nagycsoportosok közel 100%-a marad iskolásként az intézményben. Azokat a családokat, akik nehezen tudnak dönteni az iskolaválasztást illetően, és igényt tartanak további személyes találkozásra, otthonukban is szívesen felkeresi az intézményvezető és a tagintézmény-vezető.

A KÉT INTÉZMÉNYEGYSÉG KÖZÖS PROGRAMJAI:

A nevelési év / tanév megkezdése előtt, augusztus végén az iskolában közös értekezletet tart az intézményvezető, melyen a teljes alkalmazotti közösség részt vesz.

Az intézmény püspöki biztosa minden hónapban diákmisét tart a nagycsoportosoknak és az alsó tagozatos diákoknak.

A több éves hagyományt fenntartva minden évben együtt ünneplik Szent Márton napját: a szülők, az óvodások, a diákok a pedagógusokkal együtt készítik el a lámpásokat, és vonulnak fel az iskola felújított udvarán, ahol a Szimfónia Program tanárai zenével örvendeztetik meg a résztvevőket. Szent Miklós napját a Roma Önkormányzat támogatásával az iskolában tartják az óvodások részvételével.

Az intézmény teljes alkalmazotti közössége az év utolsó munkanapján együtt ünnepli a karácsonyt, ezzel erősítve a dolgozók közti jó kapcsolatot.

Az iskola kórusa a zeneiskolásokkal karöltve az óvodai farsangon egy rövid zenés műsorral lepi meg a gyerekeket.

A dolgozók lelki életének erősítése céljából minden év tavaszán 1-2 napos lelki napot szerveznek az iskola püspöki biztosával.

Az óvodások, az iskolások, a családok és a teljes alkalmazotti közösség minden év májusában együtt töltik a családi napot. Ennek fő célja az intézmény és a szülők kapcsolatának erősítése.

A gyermekeknek színes, érdekes programokkal készülnek.

Az óvodai évvárón és ballagáson részt vesz az intézményvezető, az igazgatóhelyettes, a leendő osztálytanító és napközis nevelő is.

A félévi és a tanévzáró értekezleten a tagintézmény vezetője minden alkalommal beszámol az óvodai munkáról.

KÖZÖS MUNKACSOPORTOK AZ INTÉZMÉNYBEN:

2021 őszén megalakult az intézményi hitéleti munkacsoport, melynek tagjai az intézmény és tagintézmény egy-egy pedagógusa a püspöki biztos vezetésével. Harmadik tanéve aktívan működik a beiskolázási munkacsoport, akik az adott tanév beiskolázási programjait dolgozzák ki.

Elmondható, hogy a Néri Szent Fülöp Katolikus Általános Iskola és Óvoda vezetősége napi szintű szoros munkakapcsolatban van. Ez nagyban hozzájárul az intézményben folyó pedagógiai tevékenység hatékonyságához, az óvodások, a diákok, a pedagógusok, illetve a pedagógiai munkát segítőök óvodai és iskolai életének segítéséhez.

*Mennyit dolgozunk egy évben?**Ünnepnapok régen és ma*

HECKER HENRIETTA

„ISTEN MEGÁLDOTTA ÉS MEGSZENTELTE A HETEDIK NAPOT”.

Utasítás a parancsolt ünnepek megtartásáról 1733-ban

1. BEVEZETŐ

Írott források oktatási célú felhasználása a történelemtanítás egyik alapvető módszere a múlt megismertetésében. A tankönyvekben előforduló törvény- és rendeletrészek, peranyagok, visszaemlékezések eredeti példányai napjainkban a levéltárak őrzésében vannak, mégsem vált még rendszeres oktatási gyakorlattá a Magyar Nemzeti Levéltár (MNL) intézményeiben elérhető levéltár-pedagógiai foglalkozások látogatása, iratállományának önálló feldolgozása, felhasználása néhány kevés kivételtől eltekintve. Ebben szerepe van annak is, hogy még a pedagógusok körében sem gyakran ismert a levéltárak iratanyagának, az MNL levéltár-pedagógiai szolgáltatásainak, online tartalmainak változatossága. Írásomban épp ezért egy konkrét aktára (dokumentumra) építve egy olyan foglalkozásvázlatot kívánok bemutatni, ami általános és középiskolás korosztálynak is ajánlható. Az akta eredetijéről készült fotók, a szöveg fordítása és a kísértá-nulmány Maul-Link Dóra főlevéltáros publikálásában az MNL Tolna Megyei Levéltárának honlapján olvasható¹.

Levéltárak őrzésében korábbi évszázadokból is előkerülhetnek olyan hivatalos iratok, amelyek egy-egy év munkarendjét szabályozzák. A Magyar Nemzeti Levéltár Tolna Megyei Levéltára őrzi azt az aktát, amely az 1733. évre rendelt, felekezeti hovatartozástól függetlenül megtartandó ünnepek felsorolását tartalmazza².

Éves ritmusunkat napjainkban a naptáron kívül két rendelet szabályozza. Az innovációs és technológiai miniszter rendelete a következő évi munkaszüneti napok körüli munkarendet, vagyis a ledolgozandó szombatokat és a szabad munkanapokat tartalmazza, az EMMI rendelete pedig a következő tanév rendjét szabályozza. Bár az egyik naptári évre, a másik tanévre vonatkozik, mindkettő megjelenését nagy izgalom övezi.

A munkanapok és szabadnapok rendjének kormányzati részről történő szabályozása nem újkeletű mozzanata az emberi életnek, már a legelső társadalmakban is előírták a kötelezően megtartandó ünnepeket. Ezek az ünnepek túlnyomórészt

vallási eredetűek voltak, kisebb részük a mindenkori uralkodó személyéhez kötődött. Napjainkban sok vallási eredetű pihenőnap, ünnepnap található a naptárban, melyek sokak számára elvesztették vallási jelentőségüket. Ugyanakkor az ő számukra is adott a lehetőség ezeken a napokon az éves rutin megszakítására, a testi-lelki feltöltődésre. A vasárnapra (és egyéb ünnepnapra) vonatkozóan két fontos kritériumnak kellett korábban megfelelni: az egyik az ünnepnap alkalmából tartott mise (istentisztelet) látogatása, a másik a munkától való tartózkodás, mert „AZ ÚR A HETEDIK NAPOT MEGÁLDOTTA ÉS MEGSZENTELTE”. Mára ezek a kritériumok sem feltétlen teljesülnek, teljesülhetnek az egyén életében, de az ünnepnapokat a legtöbb ember örömmel várja – ha másért nem, a munkaszünet miatt.

2. Az 1733. évi utasítás oktatási felhasználási lehetőségei

Minden levéltári irat oktatási célú felhasználásával kapcsolatban elsősorban a történelem tantárgy juthat eszünkbe. A vizsgálandó dokumentumhoz írt tanulmány a korabeli vallási viszonyok számos olyan mozzanatára kitér, amelyet tanórai keretek közt lehet vizsgálni. A 18. században jelentős rekatolizációs törekvések zajlottak a Habsburgok részéről, de szép számmal akadtak olyan települések az országban, ahol protestáns felekezetek is működtek vagy kizárólagosan, vagy a katolikus egyházközségnek alárendelve. A protestánsok számára is elrendelt, kényszerített ünnepek azonban komoly akadályt is jelentettek a vallásos gyakorlatban. Épp ezért a rendelet alkotója, III. Károly (1711-1740) előrelátó gondossággal rendelkezett az utasítás megszegőiről is:

„A TÖRVÉNYT MEGSZEGŐKKEL SZEMBEN ALKALMAZANDÓ BÜNTETÉSSSEL KAPCSOLATBAN KIRÁLYUNK ÚGY RENDELKEZIK, HOGY A NEMESÉK PÉNZBÜNTETÉST, A NEM NEMESÉK PEDIG TESTFENYÍTŐ BÜNTETÉST KAPJANAK. EZT A BÜNTETÉST A MEGYEI, SZABAD KIRÁLYI VÁROSI ÉS MÁS JOGHATÓSÁGOK SZABJÁK KI ÉS HAJTSÁK VÉGRE, MIUTÁN MEGFELELŐ ÉRTESÜLÉST SZEREZTEK A KIHÁGÁST ELKÖVETŐ SZEMÉLYEKRŐL, VAGYONI HELYZETÜKRŐL, IDŐSEBB KORUKRÓL, VAGY GYENGÉBB EGÉSZSÉGI ÁLLAPOTUKRÓL.

AZ EFFÉLE BÜNTETÉS KISZABÁSAKOR VEGYÉK FIGYELEMBE, HOGY EZEKET A BÜNTETÉSEKET A VASÁRNAPOK ÉS ÜNNEPNAPOK ÚJBÓLI MEGSZEGÉSE ESETÉN MEG KELL DUPLÁZNI. NEMESÉK ESETÉN EZ A PÉNZBEN MEGHATÁROZOTT BÜNTETÉS 6, ILLETVE NAGYOBB BÜNTETÉS ESETÉN 25 FORINTNÁL, NEM NEMESÉK ESETÉN PEDIG A BOTOZÁS KISEBB BÜNTETÉS ESETÉN 12 BOTÜTÉSÉNél, NAGYOBB ESETÉN PEDIG 50 BOTÜTÉSÉNél NE LEGYEN NAGYOBB.”

A szövegrészlet kapcsán feldolgozásra, megvitatásra javasolható témák:

- Mi az oka annak, ha valaki nem tartja meg az ünnepnapokat?
- Miért kell valakit egy ünnep megtartására kényszerrel rábírní?
- Mi az oka a büntetési tételek eltérő jellegének, mértékének? Miben hasonlít és miben különbözik a korabeli két büntetésmód napjaink gyakorlatától?

„ÍGY EZT A CSÁSZÁRI-KIRÁLYI AKARATOT ÉS RENDELKEZÉST URASÁGAITOKKAL AZÉRT TUDATJUK, HOGY ENNEK ÉRTELMEBEN, EZ A RENDELKEZÉS KÖVETKEZETESEN A VÁRMEGYÉBEN HELYSÉGRŐL HELYSÉGRE OLYAN MÓ-

DON ÉS FORMÁBAN, AHOGYAN MÁS KEGYES CSÁSZÁRI-KIRÁLYI RENDELETEKET IS KÖZZÉ SZOKTAK TENNI, A PARANCSONT ÜNNEPEK IDE CSATOLT FELSOROLÁSÁVAL EGYÜTT ANYANYELVEN LEGYEN KIHIRDETVE.”

A szövegrészlet kapcsán feldolgozásra, megvitatásra javasolható téma:

a. Az eredeti dokumentum latin nyelvű, de a rendelet anyanyelvi kihirdetést tesz kötelezővé. Milyen nyelven hirdethették ki a rendeletet az ország különböző területein?

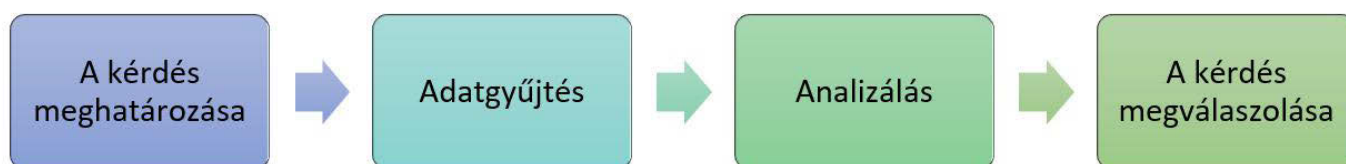
b. Milyen szerepet játszott a latin nyelv 1733-ban?

Az irat latin nyelvű, gondosan kivitelezett kézírással készült. Latin nyelvet tanuló osztályok, fakultációs csoportok számára (forrás)olvasási gyakorlatnak megfelelő, mivel a szöveget követő fordítással szükség esetén összevethető.

3. A DOKUMENTUM PROBLÉMAALAPÚ MEGKÖZELÍTÉSE

Amennyiben szeretnénk túljutni azon a szemléleten, hogy a levéltári dokumentumokat pusztán írott forrásnak tekintsük, érdemes azon elgondolkodnunk, hogy a dokumentumokban leírt jelenségek mennyire lehetnek relevánsak a 21. századi diákoknak, mi az, ami a számukra is izgalmas kérdés lehet. Az artikuláris helyek léte vagy a Carolina Resolutio fontos részei történelmünknek, de valószínűbb, hogy a büntetési tételekhez vagy az ünnepek hosszas felsorolásához nagyobb érdeklődéssel közelítenek a diákok, mert ahogy régen is, napjainkban is az ünnepnapok egyben a munka alóli felmentést is jelentették egyben.

Ehhez kapcsolódóan az alábbi négy lépéses csoportmunka ajánlható:

A KÉRDÉS MEGHATÁROZÁSA

Kis és nagyobb gyerekeket egyaránt az foglalkoztatja a leginkább, hogy hány napot kell még iskolába menni. Bár az utasítás arra nem alkalmas, hogy összevessük a mai iskolai viszonyokat a korabeliakkal, arra azonban igen, hogy hozzávetőleges képet kaphassunk arról, hogy hány munkanap és ünnepnap lehetett a 18. században. Esetünkben ünnepnapnak tekinthetjük azokat a napokat, amelyek nem munkanapok³. A teljes, 1733. évi kötelező ünnepnapok listáján könnyen támadhat az az érzésünk, hogy ezek a 18. századi emberek bizony többet ünnepeltek, mint dolgoztak. Joggal merül fel tehát a kérdés, hogy vajon több munkanapjuk volt-e akkortájt, mint napjainkban?

ADATGYŰJTÉS

A kérdés megválaszolására a legalkalmasabb munkaszervezési forma a 2-3 fős csoportok alakítása. Érdeemes tisztázni a feladat elején a különböző fogalmakat, pl. milyen kötelezettséggel járt az ünnepnap régen és ma, mi a különbség munkaszüneti és pihenőnap között, mit jelent a bolygó-ünnep stb.

Szükséges eszközök:

2021. évi/adott évi naptár (bármelyik megfelelő, amelyben a munkaszünettel járó ünnepeket jeölték), valamint egy 1733. évi naptár⁴.

A naptárak biztosítását végezheti a tanár is, de beszerzésük kiadható előzetes feladatként is.

Az osztály létszámától függően osszuk fel a diákokat csoportokra. Az 1733. évi naptár hónapjait adjuk ki a csoportoknak önálló feldolgozásra. Az MNL honlapján található tanulmány lábjegyzetének segítségével jelöljük be a vasárnapok mellett a kötelező ünnepnapokat. (Amennyiben segíteni szeretnénk diákjaink munkáját, egy dokumentumba mi magunk is egymáshoz rendelhetjük az ünnepet és a dátumot.)

Ugyanez az adatgyűjtés elvégzendő az adott évi naptár segítségével is. Mivel a Munka törvénykönyve heti két pihenőnapot ír elő munkavállalóként, és ez sok helyen szombatra és vasárnapra esik, ezért az egyszerűség kedvéért érdemes a tanulókkal a szombatokat és vasárnapokat bejelölni ünnepnapként. Figyelmesen kell eljárunk az áthelyezett munkanapokkal és az ún. hosszú hétvégékkel.

ANALÍZIS

Végezetül összegezzük a talált eredményeket: a tanulók vizsgálatai alapján közös naptárban jelöljük az 1733. évi és az adott évi ünnepnapokat.

Hasonlóan járunk el az adott naptári évvel kapcsolatban is. Tetszőleges helyre közös megegyezéssel kijelölendő további 30 munkanap, az évi átlagos szabadság mennyisége. Az összesített táblázatokat osszuk meg minden diákkal.

A KÉRDÉS MEGVÁLASZOLÁSA

A közös naptárak segítségével vizuálisan is megállapítható, hogy vajon az embereknek régen volt-e több napjuk ünneplésre és pihenésre, vagy a maiak jártak jobban. Az összehasonlítás után levont végkövetkeztetés alkalmas arra, hogy közös beszélgetés bontakozzon ki az ünnepnapok mi-
benlétéről, a munkanapok monotoniját megtörő pihenés szükségességéről, vagy akár azokról a munkakörökről, ahol szervezési okokból nem valósítható meg az általános hétvégi pihenőidő. Mindez messze túlmutat a megszokott forrásértelmezés keretein.

4. MI MINDENT NYERHETÜNK A KÉRDÉS MEGVÁLASZOLÁSÁVAL?

A kérdés megválaszolása során felmerülhetnek olyan információk, amelyek megértése árnyalhat-

ja a tanulók véleményalkotását.

Vonatkozhat ismeretbővítés:

- a. a munkanap – munkaszüneti nap – szabadnap – ünnepnap fogalmára,
- b. az állami és egyházi ünnep fogalmára,
- c. az éves szabadság mértékének eltérésére,
- d. a dologtiltó napokra stb.

A feladat megoldása során a következő kompetenciák fejleszthetők:

- a. nyelvi kompetencia, szövegértés (tudományos szöveg értelmezése)
- b. matematikai kompetencia (mennyiségi elemzés, kategóriaalkotás)
- c. digitális kompetencia (internetes keresés, kiadott feladattól függően önálló naptár készítése)
- d. személyközi kompetencia (csoportmunka, a szöveg azonos értelmezése, szükség esetén további részfeladatok delegálása)

5. ÖSSZEGZÉS

Hajlamosak vagyunk a levéltári dokumentumokra oktatási szempontból úgy tekinteni, mintha kizárólag az adott történelmi eseményt alátámasztó szöveges történelmi források lennének, miközben az akták ennél jóval összetettebb oktatási felhasználást is megengednek. Ennek a félreértésnek okait itt nem taglalhatjuk, de reménykedünk, hogy a fentebb vázoltak igazolják ezt az állítást.

Az 1733-as uralkodói rendelethez kapcsolódóan egy olyan lehetséges foglalkozásvázlat került a dolgozatban bemutatásra, amely segítségével az a kérdés járható körül, hogy 1733-ban vagy 2021-ben volt/van-e több ünnepnapja az embernek. Az ünneplés fontos szerepet játszik az ember életében: alkalmat ad lezárásra, megkezdésre, emlékezésre. Biztosítja az elcsendesedést vagy épp a felszabadult örömet. Lehetőséget ad pihenésre, a munkával teli hétköznapi megszakítására. Ünnepelni lehet vallási, állami vagy egyéni eseményt országra szólóan vagy kisebb közösségekben. Katolikus intézményben a foglalkozás alkalmat biztosíthat az egyházi ünneprend mélyebb megismeréséhez, utat nyithat a szentek életének behatóbb tanulmányozásához, akár néprajzi jellemzők megbeszéléséhez is. Rámutathat az állam (és az egyház) munkaszabályozó szerepére, a szabályzó elvek közti különbségekre, vagy épp hasonlóságra. Végül soron pedig kontextusával bizonyíthatja, hogy egy-egy levéltári dokumentum több elemzendő történelmi háttérszövegnél.

JEGYZETEK:

1. "ISTEN MEGÁLDOTTA ÉS MEGSZENTELTE A HETEDIK NAPOT"
2. MNL TML IV/1.A. TOLNA VÁRMEGYE NEMESI KÖZGYŰLÉSÉNEK IRATAI, KÖZGYŰLÉSI JEGYZŐKÖNYVEK FOGALMAZVÁNYAI, 1733.
3. ENNEK A MEGFONTOLÁSNAK A SEGÍTSÉGÉVEL KÖNNYEBBEN SZÁMOLHATUNK A SZOMBATOKKAL MINT MUNKASZÜNETI NAPOKKAL, VALAMINT AZ ÉVES SZABADSÁGGAL.
4. 1733. ÉVI NAPTÁRT LEGEGYSZERŰBBEN AZ INTERNETRŐL TÖLTHETÜNK LE, PÉLDÁUL INNÉT: [ÖRÖKNAPTÁR](#)

Ember-kép

Vidám őszi programok a Szent Mór Óvodában

HERNESZ BARBARA

Az óvoda apraja-nagyja izgatottan várta a szeptemberi évkezdést. Az első hetek gyorsan teltek a viszontlátás örömében és a legkisebbek befogadásával. Ebben az időszakban felemelő és megtisztelő volt a közösség számára Valerian Okeke, nigériai érsek látogatása.

A nevelőtestület bizakodóan tervezte meg az éves programokat, melyek egyházi ünnepek, jeles napok és zöld jeles napok mellett városi rendezvényeket is felölelnek. Ilyen volt a IV. Vince- patak regatta, melyre a Hold és a Csillag csoport kapott meghívást. Igazi matrózok várták a gyerekeket. Mindenki csónakot hajtogatott, majd a Vince-patak sodrásában mérték össze gyorsaságukat a kis járművek a vidáman szaladgáló ovisok között.

Az európai autómentes nap alkalmából a lezárt parkolóban kerékpáros és rolleres ügyességi pálya várta a gyerekeket, és még az esős időjárás sem tudta megállítani a lelkesen versengő csoportokat. Aznap a családok nagy része gyalogosan vagy két keréken tette meg az utat az otthona és az óvoda között egy egészséges, szép jövő reményében.

Aztán az Óperenciás-tengeren túl, de az Üveghegyen innen, pont az ovi aulájában nőtt egy égig érő fa. Mosolyogva ülték körül a gyerekek, és csillogó szemekkel figyelték a Márkus Színház színészeinek nagyszerű előadását a magyar népmese napján.

Intézményi hagyomány, hogy az állatok világnapján gyűjtést szervezünk egy állatok megsegítésével foglalkozó szervezet számára. Idén a Pécsi Morpheus Állatmentő Alapítvány kapta a közösség által felajánlott adományokat.

A csodák itt még nem értek véget. Néhány nap múlva igazi, pihe-puha állatok érkeztek a gyerekekhez a Mancs Rancs jóvoltából. A teremtet világ élőlényeiének szeretetére nevelés mellett nagy hangsúlyt kap a Zöld Óvoda Programban a felelős gondoskodás is.

A középső és nagycsoportosok nagy izgalommal várták az egész napos kirándulást Szaporcára az Ős-Dráva Látogatóközpontba. A kirándulás anyagi háttérét a Körber Csoport alapítványi támogatása biztosította.

A gyerekek értékes élményekkel gazdagodtak: piknikeztek, megcsodálták az őszi természetet, őshonos állatokkal ismerkedtek meg, sétáltak tanösvényeken, játszottak, fociztak. Természetesen a közös buszos utazást is nagyon élvezték.

Avilai Nagy Szent Teréz napját virágültetéssel köszöntötték a gyerekek. Megemlékeznek ilyenkor Brunszvik Teréztől, az első magyar óvoda alapítójáról is. A magaságysokban pompázó virágokat csodálva nap mint nap szembesülnek a Teremtő jóságával és szeretetével.

A Szent Mór Óvoda csoportjai minden évben csatlakoznak az „Egymillió gyermek imádkozza a rózsafüzért” elnevezésű kezdeményezéshez. A csendes percek, padlóképes foglalkozások, közös imák segítik a gyerekek lelki épülését, akik így képessé válnak a hit befogadására.

*A teremtés hete
Fedezd fel a természet kincseit!*

KIRÁLYNÉ LUKÁCS GYÖNGYI

Intézményünkben az ősz nem az elmúlást jelenti, hanem az új, élményekkel, közös kalandokkal teli tanév kezdetét. A kötetlen nyári élet után, az őszi mindennapokba való visszatérést, a kiscsoportosok fogadását színes, vidám programokkal tesszük a gyerekek számára vonzóvá. Minden tanévben megünnepeljük teremtet világunk szépségeit. Ősz ünnep keretében változatos tevékenységeken keresztül ismerkedhetnek meg a gyerekek az ősz kincseivel, régmúlt idők hagyományaival.

A természet megismerése, hozzá való viszonyulásunk kialakulása már egészen kicsi korban elkezdődik, ezért meghatározóak azok az élmények, amelyek a kisgyermeket érik. Az óvodában nagyon sokat tehetünk azért, mi, nevelők, hogy növendékeink a természetet tiszteletben tartó felnőttekké váljanak a jövőben. Törekszünk teremtet világunk megismertetésére, sokszínűségének felfedeztetésére, megszerettetésére, ezáltal is előmozdítva a természet értékeinek megóvását. Mindennapi tevékenységeink során egyrészt behozzuk évszakoknak megfelelően a természetet a csoportszobákba, másrészt séták, kirándulások szervezése által, a gyermekekkel közösen, saját élőhelyén fedezzük fel kincseit. Ősz ünnepünk aktuális programtervét a csoportok ötleteinek összegyűjtésével kezdjük, majd az elképzelések alapján választjuk ki tevékenységeinket, az alkalmazni kívánt módszereket, munkaformákat, és a szükséges eszközöket. A gyermeki megismerés alapszintere a játék. A Szent Erzsébet oviban ezért tevékenységeinket játékos keretbe helyezzük, játékba integráljuk.

Rendszeresen használjuk a projekt módszert, mely lehetőséget ad arra, hogy a gyerekek ötleteit, elképzeléseit figyelembe véve, őket aktivizálva, előzetes ismereteikre alapozva tervezzünk. A gyermekek így tapasztalati úton érthetik meg az ok-okozati összefüggéseket. Az ismereteket, egyéni-, és életkori fejlettségi szintjüknek megfelelően, leegyszerűsítve, játékosan, és a lehető legtöbb érzékszervre hatóan, változatos módszerekkel közvetítjük feléjük.

TEREMTÉS HETÜNK CÉLJA:

- olyan szokások, szokásrendszerek, viselkedési formák megalapozása, valamint azon képességek tudatos fejlesztése, amelyek szükségesek a környezettel való harmonikus kapcsolat, a környezeti problémák iránti érzékenység, a helyes

értérendszer és a környezettudatos életvitel kialakításához

- teremtésvédelem
- az őszi szépségeinek, terményeinek, időjárásának megfigyelése, megismerése
- a gyermekek számára, egyéni- és életkori sajátosságaikhoz igazodó tevékenységközpontú tanulás, élményekhez juttatás biztosítása
- játékos tapasztaltszerzés az őszi betakarási munkákról
- őszi gyümölcsök, zöldségek változatos feldolgozása, kóstolása közben az egészséges táplálkozás szokásainak alakítása
- magyar-, és német nemzetiségi néphagyományok őrzése
- az őszi hangulatának érzékeltetése irodalmi-, és zenei anyagon keresztül, az ábrázolás eszközeivel, mozgással, komplex módon

A PROJEKT FELADATA:

- a gyerekek érdeklődésének felkeltése, kíváncsiságuk kielégítése, tapasztalás útján ismeretek szerzése
- az érzelmi alapokon nyugvó, élményt adó szabad játék feltételeinek biztosítása, amelyben megjelennek az adott ünnep, hagyomány, jellemző elemei, tartalmi lényege
- közös tevékenységek örömeinek átélése

- egymás elfogadása, együttműködő készség, kapcsolatteremtő képesség fejlesztése
- az óvodai és csoport közösségek összetartó erejének megalapozása, erősítése
- beszédképesség fejlesztése
- mozgásigény kielégítése
- a család és az óvoda kapcsolatának erősítése

ELŐKÉSZÜLETEK:

- gyűjtőmunka a szülők bevonásával, segítségével (szalmabála, kukoricaszár, őszi termések, zöldségek, gyümölcsök)
- az óvoda udvarának feldíszítése, udvari játszóhelyek kialakítása, berendezése
- a tevékenységekhez szükséges eszközök előkészítése
- kirándulás szervezése
- szülők tájékoztatása a programokról

PROGRAMOK, TEVÉKENYSÉGEK ÓVODAI LEHETŐSÉGTERV GYŰJTEMÉNYÜNKBŐL:

- őszi kunyhó feldíszítése őszi terményekkel, termésekkel
- szalmaugráló készítése
- kukoricakunyhó építése
- családi felhívások
- madárijesztők, faragott töklámpások kiállítása az udvaron
- Szent Mihály napi vásár
- vásári portékák készítése a csoportokban őszi gyümölcsökből, zöldségekből
- szőlő feldolgozása: szemezése, darálása, préselése, must készítése, kóstolása
- szőlőtőke ültetése

- szüreti mulatság, táncház
- óvó nénik meséje dramatizálással
- kukorica morzsolása
- dió, mogyoró törése
- csalamádé, paradicsomlé készítése
- paprikás krumpli főzése az udvari tűzrakó helyen
- barkácsolás őszi termésekből
- zöldség, gyümölcs nyomatok készítése
- népi játékok, ügyességi játékok játszása (tökgurítás, talicskázás, krumpli, gesztenye szedegetése kosárba)
- dalos játékok játszása
- őszi óvodai kirándulás

A programok megvalósítása során, változatos tevékenységek által, komplex módon jelennek meg az óvodai nevelés területeibe ágyazva, olyan fontos témák, mint a természet védelme, tisztán tartása, az újrahasznosítás (komposztálás).

A gondolatokat ébresztő tevékenységek során a gyerekek szívesen idézik fel emlékeiket, már meglévő ismereteiket. Bővül szókincsük, fejlődik kifejező készségük, gondolkodásuk, megfigyelőképességük, figyelmük. A program sok lehetőséget biztosított a nagy- és finom mozgások, a szem-kéz koordináció, tapintásos észlelés, a társas-, magatartási-, akarati tulajdonságok (türelem, kivárárs), szociális képességek fejlesztésére is.

Tervezéskor átgondoljuk, milyen módon tudjuk a családok figyelmét felkelteni egy-egy téma iránt. Az előző évek hagyományait követve időről-időre újra meghirdetjük „Barkácsoljon együtt a család!” - felhívásainkat. Az így készült közös alkotások: madárijesztők, tölklámpások, hozzájárulnak az óvoda udvarának szebbé varázsolásához. A rendezvény sikeréhez nagymértékben hozzájárul az az őszi terményeket összegyűjtő munka, amit a szülők segítségével tudunk megvalósítani. Tervezett programjainkról a szóbeli tájékoztatás mellett, plakátokat készítünk, melyeket az óvoda faliújságján, Facebook és Instagram oldalán teszünk közzé, és amelyek nagymértékben segítik a gyors információáramlást.

SZENT MIHÁLY HAVA

Óvodánk pedagógiai programjának része a magyar,- és német néphagyományok őrzése. Célunk a keresztény értékeknek, népi- és tárgyi kultúra kincseinek megőrzése, keresése, átadása, melyekkel gazdagíthatják mindennapi életüket, és amelyek a mai, modern világban is értékállóak, meghatározóak.

A népi kalendárium szeptembert Szent Mihály havának nevezi. Szent Mihály napja a néphagyomány szerint az állattartóknak régen nagy ünnepet jelentett, mert ilyenkor adtak számot a rájuk bízott jószágáról és ekkor kapták meg éves bérüket. A jeles nap alkalmából az idei tanévben a gyerekekkel közösen készítettük el az óvoda csoportjaiban, finom őszi gyümölcsökből, zöldségekből az ünnepi falatkákat. A vásári forgatagba a Szivárvány csoportos gyerekek népi rigmusokkal hívó-

gatták társaikat. Az ízletes portékákat a nagyobbak krajcárért, a kisebbek egy pacsiért „vásárolhatták” meg. A délelőtti táncházzal és dalos játékokkal folytatódott. Ezt követően szüreti mulatságon vettünk részt. Szőlőt szemeztünk, daráltunk, préseltünk, a finom mustot meg is kóstoltuk.

Szeptember végén, a magyar népmese napján mesés rajzok, alkotások születtek és az óvó nénik dramatikus meséjét tekinthették meg az ovisok. A népi játék napjára pedig vidám dalos játékokkal készültek a Szivárvány, Napocska és Csillag csoportos gyerekek.

Október 4-én mi is megünnepeltük az Állatok Világnapját. Erre az alkalomra az óvoda, játékonysági-családi futást szervezett az óvoda környékén. A szülők adományaikkal a Help Dombóvár Egyesület kutusait támogatták.

„MERT AKI ÍGY AD, AZ KAPNI FOG!” (ASSISI SZENT FERENC)

Hagyományos, őszi kirándulásunk alkalmával az idei tanévben Patca pusztára, a Katica tanyára látogattunk, ahol megfigyeltük és együtt fedeztük fel az őszi természet növény-, és állatvilágát. Rácsodálkoztunk teremtett világunk szépségeire, értékeire. Sétánk során gyűjtött levelek, faágak, termések és a belőlük készített gyermeki alkotások szép díszei lettek óvodánkban.

Ősz ünnepünkhöz kapcsolódóan óvodánk "Oktoberfest" rendezvény alkalmából látta vendégül a Mohácsi Park Utcai Katolikus Általános Iskola Tagóvodáját, ezzel is erősítve az intézményeink közötti kapcsolatot. A német nemzetiségi Holdacska csoporttal közösen szervezett táncház koreográfiáját, páros táncait nagyon élvezték a gyerekek, majd kézműves tevékenységekben is kipróbálhatták ügyességüket, kreativitásukat.

Őszi programjaink mindegyike egy-egy új élményt jelentett a gyermekek számára, érzelmileg gazdagítva őket.

Melléklet:
tematikus terv

TEMATIKUS TERV

Az óvodapedagógus neve	Királyni Lukács Gyöngyi
Téma megnevezése	Ősz
Megvalósítás helye	Dombóvári Árpád-hízi Szent Erzsébet Katolikus Óvoda
Megvalósítás ideje	4 hét
Csoport	Csillag csoport – részben osztott kis- és középső csoport

A Szent Rita Katolikus Óvoda kirándulása

KOLLER MELINDA

Az idén szeretnénk volna meglepni a középső- és nagycsoportosinkat egy különleges kirándulással, olyan helyre utazva, ahol eddig még nem jártunk. Sokat törtük a fejünket, vajon hova lenne jó elmenni, hogy rossz idő esetén is jól érezzük magunkat. Így esett végül a választásunk a Katicatanyára, ami Kaposvárhoz közel, a Zselicben található. A falu egyetlen utcájának végén tárul elénk az a varázslatos világ, melyet a tanya magáénak tudhat.

Reggel nyolc órakor Isten segedelmével útnak indultunk különjárattal. Kirándulásunkat reggeli imával, és „Mindig vidáman...” című dallal kezdtük. Az út hosszú volt odáig, ám a gyerekek nagyon jól bírták. Mikor odaértünk, elkezdett esni az eső, de ez a lelkesedésünket nem befolyásolta. A benti játékokat kezdtük el felfedezni, bízva, hogy majd a nap is kisüt, és kint is mindent megnézhetünk.

A Kalandbarlangba mentünk először, ahol hatalmas nagy felületű trambulinok voltak. A gyerekek rögtön elkezdtek ugrálni, az ügyesebbek szaltóztak, és különböző mozdulatokat vittek a játékos ugrásokba.

A központi fő épületben megtaláltuk az óriási játszóházat csúszdákkal, amely nem csak a gyerekek, de a felnőttek kedvence is lett. Itt volt egy hatalmas nagy szivárványos hullámcsúszda, amelyen önfeledten, kacagásokkal telve csúsztak le az ovisaink. Itt található egy hatalmas mászó rész is, melyet minden korosztály használhat. Akik nem mertek lecsúszni a csúszdán, azok ezt próbálták ki. Középsőseink már merészebbek voltak, így ők a „hirtelen csúszdát” is kipróbálták, mely sok labda

között ért véget. Közvetlenül az étterem mellett egy kisebb játszóházat fedeztünk fel, amelyet szintén kipróbáltunk. Ilyen tájt már egy óra körül jártunk, így az otthonról hozott szendvicseket, elfogyasztottuk a kijelölt piknik asztalon. A gyerekek még nem fáradtak el, így mentünk a következő játékheleyszínre, amely a „Telibe találda” nevet viselte. Itt igazi családi csata zajlott: légpuskákból puha szivacs-labdákat lőttünk.

Mivel jobbra fordult az idő, így a járművek közül sikerült felülnünk a „Matyi” vonatra is, amely egy traktor által vontatott kisvonat. Tettünk egy kört a csodálatos birtok körül, így az állatokat is láthattuk, aminek a gyerekek nagyon örültek. Mikor visszaérkeztünk, már várt minket a buszunk. Hazafelé az úton szinte majdnem minden kisgyerek elaludt, hisz nagyon elfáradtak. Vidám és balesetmentes napot töltöttünk együtt, igazi szép élmény volt.

A Katica tanya célja, hogy élményközpontú, a természetközeli és a hagyományos életmódot felelevenítő szolgáltatásokat nyújtson, és példát mutasson működésével a fenntartható fejlődésre szép környezetben, kellemes, gondozott, kulturált, gyerekek számára biztonságos körülmények között. Számos szabadtéri és fedett térben lévő játék nyújtott önfeledt szórakozást a gyerekeknek.

Főszerkesztő: Bertáné Hargitai Margaréta
Szerkesztő: Helstáb Ákos
Olvasószerkesztők: Antal Emília, Berta Anna Gyöngy, Fodor Gabriella
Csiszárik Katalin, Kisdi Nóra, Kirsch Veronika
Köpeczei Csenge, Soós Enikő, Szabóné Kovács Andrea
Szerkesztőbizottság: Horváth-Baán Anikó, Sümegi József, Tóth László, Tóth Lászlóné
Szerkesztőség: 7621 Pécs, Dóm tér 2.
Email: figyeljram@pecs.egyhazmegye.hu
Kiadó: Pécsi Egyházmegye 7621 Pécs, Dóm tér 2.
Kiadásért felelős személy: Bertáné Hargitai Margaréta
Fotók: Pixabay, szerzők
HU ISSN 24985503

